

ka, kakor pa za povzdigo našega narodnega šolstva in potemtakem se ni nihče dolžan podati v inozemstvo na konto svoje skromne plače. Spomnimo samo, koliko pošlje naša vojna uprava vsako leto raznih vojnih atašejev v inozemstvo. Če se tisti rentirajo, ki se jim izplačujejo še mastne dnevnice, se bodo

sigurno rentirali tudi odposlanci za pedagoški teden v Berlinu, ki se seveda zadovoljujejo s skromnejšimi podporami.

Prepričan sem, da to ne bo noben luksuz ter da naš glas ne bo zadel na gluha ušesa in se mi zde vsa nadaljna dokazovanja brezplodna.

B. Jurančič.

## Pokrajinska skupščina UJU — Poverjeništvu Ljubljana — v Šoštanj 4. in 5. julija.

Opozarjamo ponovno delegate in druge udeležence na pravočasno prijavo glede prenočišča in prehrane. Vsakdo naj točno navede, za katere dni želi prenočišče, obed in večerjo, ker le tako lahko zahtevate odgovornost in red od pripravljalnega odbora. Nekateri do sedanje prijave so nepopolne, n. pr.: »Želim prenočišče za skupščino«, ne zahtevate, ker ne vemo, ali prenočuje kot delegat 4. julija ali pa kot posetnik 5. julija po skupščini. In kako je pri takih prijavih s prehrano? Če ne bo reda, si posledice sami pripisite! Ravnali se bomo strogo po prijavih, kakega morebitnega »samoobsebičnega« priprav-

ljalni odbor ne pozna. Nadalje naj vsak udeleženec, ki si je mogoče privatno ali v gostilni zasigural prenočišče, to javi pripravljalnemu odboru, ker sicer lahko nastane zmešnjava. Rok za prijave poteče 25. t. m. Opis Šoštanja z izletni zide v prihodnji številki. Ravno tako boste vsi potom »Učit. Tov.« pravočasno obveščeni glede cen prehrane ob času skupščine, glede voznega reda za prihod in odhod ter o drugih potrebnih podrobnostih. Glavno je, da se vsak res strogo drži navodil!

Vsi dopisi se naslavlajo na »Upraviteljstvo osnovne šole v Šoštanju«.

## Izven šole v hribih.

Petkrat se je v letošnjem šolskem letu napolnila šola v Velikih Poljanah do zadnjega kotička. Dasiravno v hribih, v majhni ne baš bogati občini, smo postavili v šoli oder, ki ni nikaka denarna dragocenost, pač pa kaže marljivost odrasle mladine. Poljanci sami s svojimi žulji ste ga postavili. Po celodnevem delu ste zvečer prišli v šolo, kjer je vsak delal, kar je znal. Hvala vam.

Prireditve so se vršile sledeče:

I. Dne 17. decembra 1924. »Ujedinjenje« s sledečim sporedom: 1. Nagovor učitelja upravitelja. 2. »Ujedinjenje«, predstava po 4. čitanki (višja skupina). 3. Nagovor našemu kralju v imenu neodrešenih bratov (učenka ponavljalno šole). 4. Rado ide Srbini v vojnike — po prvi kritiki deklamacija »Mladini« iz III. čitanke — nato druga katica (vsi učenci). 5. Učenci 1. in 2. šolskega leta v zboru: a) Otrk in domovina, b) Maji Jugosloven, c) Bogdanček Jugoslovanček, č) Staršev sem slovenski sin (petje). 6. Slepec — njega ljubezen do domovine (učenec ponavljalno šole). 7. Slovenac, Srb, Hrvat (moški zbor). 8. Nagovor g. župana, ki je v svojem jednatem govoru vzpodbujal navzoče na patriotsko dolžnost. — Šola je bila nabito polna.

Po prireditvi so Poljanci ginjeni navdušenja zapuščali šolske prostore. Pripomniti pa je, da še ni bilo šolskega odra, ampak se je prireditve vršila v jesenskem cvetju in zelenju.

II. Dne 17. decembra 1924 je bila prireditve samo za šolske deca: a) Nagovor. b) Petje »Bože pravde«, »Naj čuje

zemlja in nebo«. c) Dan se je uporabil za razprodajo tombolskih kartic, koje so učenci popolnoma razprodali.

III. Dne 18. prosinca 1925 prireditve šolske mladine s sledečim sporedom: 1. a) Nagovor. b) Gor čez jezero (triglavo). 2. Ciciban poslušaj očetovo uro (deklamacija, dvogovor). 3. Snegulčica — dvodejanka. 4. Narodna noša (deklamacija, dvogovor v nar. noši). 5. a) Krasen pogled. b) Kolo (dvoglasno).

IV. Dne 2. svečana 1925 prireditve odrasle mladine s sledečim sporedom: 1. Zastava že razvita je, Planinska roža, Vasovalec, moški zbori. 2. Damoklejev meč, burka v enem dejanju. 3. Oj tam za goro, Pozimi pa rožice ne cveto, Bled mesec, mešani zbori.

V. Dne 15. marca 1925 prireditve šolske mladine s sledečim sporedom: 1. Sarafan (triglasno). 2. »Pred vaškim znamenjem«, tridejanka. 3. Večer (triglasno)

VI. Dne 19. marca 1925 ob priliki »žeganja« se je poslednja prireditve ponovila. Čisti dobiček nekaj nad 175 Din se odpošlje za pirhe »Jugoslovanski Matice« — vsekakor lepa vsota za naš kraj.

Vse prireditve so se vršile brez vstopnine. Pobirali so se le prostovoljni prispevki. S temi se je povečini pokrilo vse stroške našega odra in drugega tozadevnega inventarja.

To v naši hribovski enorazrednici, onim, ki pravijo, da kmetski ljudje niso dovezetni za nikak kulturni napredek. Idealnosti je treba, pa gre vse.

ka pa do najnovejše dobe. Navajal je imena skladateljev, skiciral njih življenjepis in analiziral glasbene kompozicije važnejših glasbenikov ter pokazal na njih monsturne umetniške vrline na eni in šablonsko tehniko na drugi strani. Predavanje je bilo zanimivo in je želo radi tega mnogo odobravanja od strani mnogobrojnega članstva. — M. Č.

## Šolska in izvenšolska vzgoja.

(Spisali E. L. V.)

Vsako stoletje človeške zgodovine ima na sebi nekaj svojega, kar je loči od drugih stoletij. In tako ima tudi naše stoletje na sebi dve svojstvi, ki s stojita skoro v diametralnem nasprotstvu. Na eni strani najpopolnejši komunizem, na drugi strani najraztežjši nacionalizem. Zato nastane za nas vprašanje, za katero izmed teh nasprotstev se opredelimo in v kateri smeri hočemo vzgojno delovati. Ali prinese komunizem ali pa nacionalizem spas in srečo narodu in državi, ni naša naloga tukaj razmotrivati, ampak hočemo povdarjati samo nekaj momentov, ki govore skoro gotovo zato, da se opredelimo za nacionalno vzgojo. Ne zamerujemo sicer socialnih dobrin in tudi ne socialnega vprašanja, ki trka z vso silo na vrata naše domovine, a vse socialno delo, ki naj ga vršimo, naj ima samo en cilj in ta je, da postane lastni narod in država močna, ker le tedaj bomo mogoče zadovoljiti vse stanove. Devize o diktaturi različnih posameznih stanov morajo izginiti, oziroma ako obstojajo, se morajo družiti v končnem cilju, ki je in mora ostati vedno le naša velika Ju-

—uč Majniški zlet mariborskih učiteljskih in učiteljskih v Rajhenburg in v Krško. Pestra je bila slika in ves spored akademije, katero je priredil mariborskim učiteljskim 23. maja t. l. Podmladek Rdečega križa na meščanski šoli v Krškem. Deset raznovrstnih, zanimivih točk, izmed katerih je bila najlepša mladinska opera »Šumska kraljica«. Videli smo, da se da izobraziti izven šolskega dela osnovnošolska in meščanskošolska mladina do najvišje točke, ako jo vzgojuje mojster. Gospod ravnatelj Vutkovič se je kot takega pokazal. Sestavil je iz učencev meščanske šole orkester, ki nas je takoj v začetku razveselil s koračnico iz opere »Prodna nevesta«. Potem so spremljali z igranjem »Šumsko kraljico«, najboljši del akademije. Deklice in dečki so tako precizno igrali in nehibno peli — kakor mladi igralci. Strmeli smo! Tudi dekliski zbor je pokazal, kaj premore. S spremljevanjem orkestra so pele deklisce Parmovi »Le rajaj« in »Zimska«. Recitacija »Tolminski punt« (spešnil Al. Gradnik, je bila čustvena. Omeniti je treba dekliski rajalni nastop s solničniki ter telovadni nastop dečkov na napev »Jug. mladina«. G. strokovni učitelj T. Gaspari je predaval o zgodovini Krškega. Krška osnovna šola pa je predstavila II. dejanje igre »Dve Marički« tako lepo, da so se vzradovala naša sreča. Akademijo je zaključil meščanskošolski orkester s koračnico »Triglav«. Videli smo, da mladina lahko napreduje in da se lahko v vseh smereh, posebno v glasbi, ki je največji vzgojni činitelj, izpopolnjuje. Bili smo zadovoljni in navdušeni. Pozneje smo si še ogledali risbe in slike mladih umetnikov Krške meščanske šole. Da imajo otroci in najmlajši takšne velike duše, si doslej nismo predstavljali. In ta dan je bil za naš šola. — Hudinjski.

## Splošne vesti.

— Novi šolski zakon in »Domoljub«. (Dopis.) Zadnji »Domoljub« vpije o ogromnih davkih, ki bodo zadeli ljudstvo ob sprejetju novega šolskega zakona. Bolj ga dejstvo, da predvideva zakon vsemu učiteljsstvu brezplačno stanovanje in kurivo. V »Slovencu«, ki ga bere bolj gospoda, se v svoji demagogiji navidezno potegujejo za uradniške pravice, v »Domoljubu« pa, ki ga čita preprosto podeželsko ljudstvo, hujskajo, ker bo dobilo učiteljsvo malo stanovanje ter nekaj polen in drv. Tudi znani »Učiteljski vestnik« v »Slovencu« služi demagogičnim svrham. — Gospodov župnikov in kaplanov, ki imajo poleg gozdov in zemljišč kar cele palače na razpolago, katere tudi ljudstvo vzdržuje, seveda »Domoljub« ne vidi. In naša Slomškarija še ne uvidi, kdo se poteguje za učiteljske pravice.

— Jugoslovenka, misli na svojo in svojih ženskih potomk korist! Po srbskem drž. zakoniku iz leta 1844. je žena docela brezpravna. Vse imetje umrlega očeta podedujejo le moški potomci, dočim pripada ženskim potomcem samo preužitek do smrti. Ako po smrti Srbina ni ostalo moških potomcev, tedaj podeduje vse premoženje njegov oče s svojimi sorodniki, če tega ni, njegov ded, praded, prapraded, potem mati, babica, prababica itd. tja do šestega kolena.

Le od močne in edinstvene države je mogoče pričakovati kakega zboljšanja in le od take države pričakujemo lahko osvobojenje bratov na Primorskem in Koroškem. Pa tudi naše ne zavidanja vredno geografično stališče na kontinentu nas sili k temu, da delujemo za čim večjo in popolnejšo združitvijo z Jugoslavijo.

Teh par momentov zadostuje že, da se opredelimo za nacionalno vzgojo šolskih otrok, ker le od nas je odvisno, ali bodo otroci v bližnji bodočnosti pripravljani, kadar jih bode zval velik čas k dejanju. Ko prestopi otrok šolski prag, ne prinese s seboj ničesar drugega, kot samo različne zmožnosti, ne pozna še, ne internacionalizma, ne nacionalizma, ampak ima v sebi samo zmožnost udejstvovanja v enem ali drugem pravcu. Naloga učiteljsva je sedaj, da skuša latentne sile otroka zdriniti in vzbuditi k življenju, kakor zdrani in zbuditi k življenju spomladansko solnce življenjski sok rastlinam. Vprašanje je seveda, ako se to pri vseh otrocih posreči, ker so včasih navzlic trudu uspehi minimalni. Krivda pa večinoma ni na učiteljski strani. Ako ima n. pr. učitelj 50—60 otrok v razredu, je tako maso zelo težko obvladati in zahtevati, da bi bili vsi enako podkovani.

Edno če bi nobenega teh sorodnikov ne bilo, tedaj podeduje premoženje pokojnikova — vdova. Da bi torej mogla vdova Srba podedovati možovo premoženje bi moral ta mož kot meteor pasti z neba. — Ker se bode državljanski zakonik za vso Jugoslavijo izenačil in bodo torej veljale za vso Jugoslavijo iste postave, preti tudi Slovenkam in Hrvatim huda opasnost, da postanejo po novem takisto brezpravne. Gre torej za veliko in silno važno stvar. — Slovenske učiteljice, pojdite od hiše do hiše, pojasnite materam in gospodinjam, kaj jim grozi! Zbirajte na polah lastnorodne ženske podpise in pošljite te pole »Narodnemu žen. Savezu«, slovenski del v Ljubljano, Rimska cesta 20 pa »Društvu slovenskih učiteljic« v Ljubljano. Vse te pole s podpisimi se prilože prošnji na Narodno skupščino za popolno izenačenje dednega prava moških in ženskih potomcev. Do 25. t. m. morajo biti vsi podpisi v Ljubljani!

— Polugodišnji izveštaj — izpolnitev s strani šolskih upraviteljev. Iz nadzorniških krogov pišejo: Mnogi šolski upravitelji ne uporabljajo pri izpolnitvi izveštaja tiskovnin, ki jih je dobili v založbi Učiteljske tiskarne. To sila moti pri sestavi nadzorniškega poročila. Ne pozabiti spodaj vpisati skupnega števila. Upravitelji naj izpolnijo vsa vprašanja, kolikor le mogoče, da se nadzorniki lahko opirajo na podatke; tudi oddelke »nastava« in »vaspitanje« je izpolniti ter enako podatke o učiteljsvu, ker ga upravitelji bolje poznajo. Številčno stanje se ne vjema povsod z onim v tabelah, zato je te podatke navesti posebej pri vprašanjih. Vprašanja glede učil, delovanja pri narodnem prosvetovanju in druga vprašanja, pri katerih pride v poštev učiteljsvo ali so prizadeti razredniki, je najbolje, da izpolni učiteljsvo samo. Posebno pri vprašanjih glede pouka in vzgoje i. dr. naj pove tudi učiteljsvo svoje mnenje in upravitelji sestavijo na podlagi tega svoje poročilo. Priporočamo, da si upravitelji prihranijo en izvod poročila tudi za-se, ker ga bodo lahko porabili pri nadaljnjem poročanju.

— Klub hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku, uz potporu prijatelja i štovatelja, priredio 5. VI. 1925 u Narodnom Kazalištu svojemu predsjedniku R. F. Magjeru, povodom njegove 25-godišnjice književnikovanja, proslavu u znak priznanja za njegov zaslužni dosadašnji rad, R. F. Magjer rodio se 28. IX. 1884. u Zemunu. Službuje kao kr. školski nadzornik - prosvjetni referent kod Osječke Oblasti, gdje uređuje polumesečnu ilustriranu smotru »Vjesnik Osječke Oblasti«, koja izlazi kao nastavak »Vjesnika Županije Virovitičke« u XXXIV. god. Književno se javio 1899. i 1900. u »Pobratimu« za uređnikovanja dra Gavre Manojlovića, sadašnjega predsjednika Jugoslavenske akademije u Zagrebu. Sabrane svoje književne radove počeo je izdavati 1905. i izdao 42 izvorne knjige za širu javnost i za mladež, a kompilatorskih je uredio preko 58. Važnija su mu pjesnička djela: »Poriv«, »Novi zvuci«, »Moj put«, »Erotika«, »Pjesme iz osame«, novele: »Zapisci sa sela« (prevedeni na česki, njemački, poljski itd.) antologija savremene hrvatske omladinske književnosti: »U pjesmi

gajo seveda tudi druga učiteljska društva, zlasti sosedna. Tako n. pr. že zbira v ta namen Ptujsko društvo, katero hoče počastiti spomin lani umrle tovarišice Betke Klampferjeve in je sosedno učiteljsko društvo v Ormožu že poslalo znesek 200 Din »Učit. domu« v Mariboru v počastitev tovarišice. Najmanjši znesek je torej 1000 Din. Te vrste zneski se bodo nalagali kot posebna vloga, katera mora biti nedotakljiva in se ne sme porabiti v nobene druge namene.

Pri tej priliki bi še opozoril, da je mogoče nabrati čedne zneske v ta namen med osebnimi znanci in prijatelji — lajki umrlega tovarišice.

Na spominsko ploščo pridejo vsekako tudi imena ustanovnikov, kateri darujejo društvu znesek 1000 Din tekom enega leta, ali volijo ta znesek v oporoki.

V slučaju pa, da bi njihov grob ostal brez vsakega vidnega spomenika, se jim postavi tja preprosta spominska plošča z napisom.

S svojimi silami in sredstvi moramo ekonomično gospodariti ter pri delu in žrtvah za druge misliti tudi na dobrobit lastnega stanu ter njega bodočnost.

Hren.

Čim manj otrok v razredu, temvečji uspehi so mogoči. Gledati bi se moralo pa tudi strogo na to, da obiskujejo vsi otroci brez razlike šolo in da se v nikakem slučaju ne daje dispens. Tudi ni kazati v tem oziru nikakega strahu pred krajnim šolskim svetom, ako se ta postavi v nasprotje stalšče in noče pošiljati otrok v šolo. Zato bi se moralo staviti po mojem mnenju v šolski zakon tudi določbo, ki daje učiteljsvu v tem oziru popolno svobodo in odvzame krajnim šolskim faktorjem pravico vmešavati se v šolsko delo učiteljevo. Učitelj bi moral biti za svoje delovanje odgovoren samo državnim faktorjem. Res je sicer, da so to reakcionarna načela, ki se ne strinjajo z demokracijo, a pomisliti moramo, da zahtevajo družba, narod in država vedno več od nas, učencev in vsakega posameznika.

Vsak učenec bi moral vedeti, da je tudi on, četudi najmanjši, a vseeno važen sestaven del, ne samo družine, občine, ampak tudi naroda in države. Vsakemu bi morala preiti v meso in kri zavest, da pride čas, ko bode slonela na njegovih ramah sreča in usoda naroda in države.

(Dalje prihodnjič.)